

ОЛЕКСАНДР ДОВЖЕНКО - МАЙСТЕР АЛЕГОРІЇ КІНО

Лауреат Міжнародного венеціанського кінофестивалю в 1934 році, лауреат двох Сталінських премій та Ленінської премії, Олександр Довженко донині вражає уяву своїми роботами – глибокими і дивно точними. Біографія цієї людини також сповнена болю і трагізму, сподівань і надій, що розбилися, як і життя його героїв.

Свою творчу діяльність майбутній геній вітчизняного кінематографа починав з викладацької діяльності — він вів фізику, природознавство і гімнастику. У 21 – 23 роках минулого століття він працював дипломатом у Польщі та Німеччині, а після звільнення канцеляриста, який «став непотрібним», він три роки працював ілюстратором і карикатуристом у київській газеті «Вісті». Служачи в лавах «петлюрівців», перебуваючи в лавах прихильників Центральної Ради, Довженко різко змінив свої погляди, розчарувавшись у неефективності політики національного руху, і прилучився до комуністів. «Пояснення» такого вчинку режисер дасть у своїй картині «Арсенал» (1929 рік

- загалі, дивлячись картини Довженка, складно повірити, що він залишався комуністом до самої смерті. Його інтерпретація комуністичного ідеалу була настільки своєрідною, що влада часом не знали, як же бути з режисером, задаючись майже чеховським питанням: чи то нагородити, чи то розстріляти? Про одну з його робіт вкрай негативно висловився сам Йосип Сталін. Йдеться про кіноповість «Україна в огні», а вірніше про епізод, де українська дівчина віддається солдатowi Червоної армії тільки з тієї причини, що слідом все одно прийдуть нацисти і вона стане полонянкою. Цей епізод взагалі показував

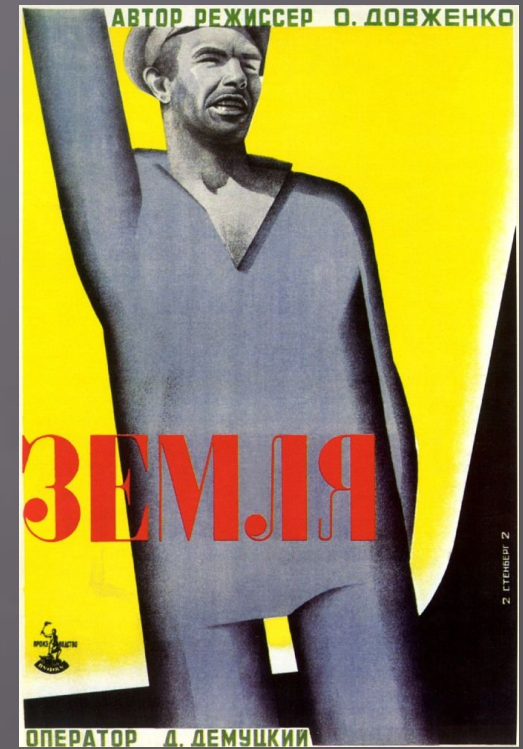
- Він змінив свій вид діяльності на абсолютно незнайомий — кінематограф. Він переїхав до Одеси, де в 1925 році стає стажистом на Одеській кіностудії. Тут він пробує себе як сценарист під враженням картини «За лісом» про класову боротьбу на селі, а в 1926 році стає одним з її режисерів. У ті роки він планував, що буде знімати виключно комедії. Його перший фільм «Вася-реформатор» був завершений без його участі — Довженко відсторонили від зйомок, оскільки той не вмів поводитися з технікою і знімальним інвентарем, проте через рік він з оператором Данилом Демуцьким (зоряний тандем існував ще довгі роки) приступає до зйомок "Царя" — сатири на Миколоя Другого. Згідно сценарію в фільмі страчують солдата, який ніколи не воював, а потім нагороджують його посмертно, показуючи весь фарс, що відбувається, всю безглуздість війни.

- Олександр Довженко надав радянському авангарду діячів кіно зовсім нетипові риси: він загострював увагу глядача на природних пейзажах, з'єднуючи ритм життя соціуму і ритм природи. У його картинах відчувається алегорія, що людина, підкорившись силам природи, стає безсилою перед будь-якою стихією світу — будь то катаклізм або історія. Прикладом служить фільм 1928 «Звенигора». У цьому фільмі історія є лише черговою катастрофою, яку врятує тільки її розгадка і з'єднання з нею ...
Революція. Революція — народні надії, що відбилися у фольклорі. Фольклорна метафора «Звенигори» — бажання досягти ідеалу і незнання шляху до нього, до «зачарованого кладу»

- Ще через рік, у 1930-му, він знімає гучну «Землю», яку ніяк не хотіла сприймати радянська критика, але яка принесла йому всесоюзну популярність і визнання широких мас, що ігнорувати влада не могли. У її сюжеті в боротьбі між «старим» і «новим» порядком перемагають «вічні» цінності, що суперечить політики більшовизму. Саме алегорія, за допомогою якої знімав свої фільми Довженка, стала нововведенням. Бажання донести до людини те, що сказати важливо, але що сказати не можна. Сьогодні фільм «Земля» — одна з 12 кращих кінострічок світу за всю історію кінематографа. Розуміючи, що більшовики знищують інакомислення на корені, щоб продовжити розвиток кіно і свій розвиток, він відступає від ідеалізованих ідей «Землі», знімаючи з 1932 до 1948 кінострічки «Іван», «Аероград», «Щорс» і «Мічурін». Позбавлені умиротворення і гармонії картини, вони залишають внутрішній драматизм у протистоянні народних мас і героя, який підкорює їх і бурхливий океан подій.

- У 1934 році Олександр Довженко змушений покинути Україну, оскільки тут щосили йде знищення національної інтелігенції репресивним апаратом СРСР. Врозраз з таким станом речей, режисер не просто знаходить притулок в Москві, а його покровителем стає особисто Йосип Сталін. За це і за його наказом Довженка створює міф про героїське минуле Миколи Щорса під час громадянської війни. Примітно, що паралельно з фільмом «Щорс», де останній є справжнім богатирем, готовим покласти на заклання всі свої внутрішні проблеми заради майбутнього, з'являється і літературний твір, користується не меншою популярністю. Помер 25 листопада 1956 року помер на дачі під Москвою. Цікаво, що Ленінську премію Довженкові було присуджено посмертно за сценарій картини «Поема про море» (автор помер від інфаркту у віці 62 років за день до зйомок). За нього постановкою фільму зайнялася вдова режисер Юлія Солнцева. Вона також екранізувала такі твори чоловіка, як «Зачарована Десна» і «Повість полум'яних літ». Ще більше робіт так і не було знято